

Лекція № 3

«Учасники адміністративного судочинства»

План лекційного заняття:

1. Склад учасників справи
2. Поняття та зміст адміністративної процесуальної правосуб'єктності
3. Права та обов'язки осіб, які беруть участь в справі
4. Процесуальне представництво.
5. Інші учасники адміністративного судочинства

Учасники адміністративного судового процесу

це всі особи, що беруть участь при розгляді
адміністративної справи

Учасник
адміністративного
судового процесу

≠

Суб'єкт
адміністративного
судового процесу

Класифікація учасників адміністративного судочинства

1) Особи, які беруть участь у справі (учасники справи)

Вони є безпосередніми учасниками судового адміністративного процесу і без їх участі процес не може розпочатись

2) Інші учасники адміністративного процесу

Вони своєю участю або сприяють усебічному, повному, об'єктивному розгляду справи, або обслуговують процес. До них належить: секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач.

Склад учасників справи (ст. 42 КАС України):

сторони

треті особи

органи та особи,
яким законом
надано право
звертатися до
суду в інтересах
інших осіб

Сторони (ст. 46 КАС України)

ПОЗИВАЧ

громадяни України, іноземці чи особи без громадянства, підприємства, установи, організації (юридичні особи), суб'єкти владних повноважень

лише претенденти та/або учасники конкурсу (в адміністративній справі щодо спорів, що виникають у зв'язку з проведенням та/або визначенням результатів конкурсу з визначення приватного партнера та концесійного конкурсу)

ВІДПОВІДАЧ

суб'єкт владних повноважень, якщо інше не встановлено КАС України

громадяни України, іноземці чи особи без громадянства, громадські об'єднання, юридичні особи, які не є суб'єктами владних повноважень, можуть бути відповідачами лише за адміністративним позовом суб'єкта владних повноважень:

- 1) про тимчасову заборону (зупинення) окремих видів або всієї діяльності громадського об'єднання;
- 2) про примусовий розпуск (ліквідацію) громадського об'єднання;
- 3) про затримання іноземця або особи без громадянства;
- 4) про встановлення обмежень щодо реалізації права на свободу мирних зібрань (збори, мітинги, походи, демонстрації тощо);
- 5) в інших випадках, коли право звернення до суду надано суб'єкту владних повноважень законом.

Треті особи (ст. 49 КАС України):

Треті особи,
які заявляють
само́стійні вимоги
щодо предмета
спору

Треті особи,
які не заявляють
само́стійних вимог
щодо предмета
спору

особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб (ст. 53 КАС України):

- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини,
- Прокурор,
- Державні органи,
- Органи місцевого самоврядування,
- Фізичні та юридичні особи.

Особи, які є іншими учасниками судового процесу (ст. 61 КАС України):

- помічник судді
- секретар судового засідання
- судовий розпорядник
- свідок
- експерт
- експерт з питань права
- перекладач

адміністративна процесуальна правосуб'єктність

самостійна правова категорія, що свідчить про правову здатність суб'єкта мати права і обов'язки, бути їх носієм на будь-якій стадії їх прояву, а також відповідати за неправомірну реалізацію та виконання.

Адміністративна процесуальна правосуб'єктність (ст. 43 КАС України):

Здатність мати процесуальні права та обов'язки в адміністративному судочинстві

адміністративна процесуальна правосдатність

Здатність особисто здійснювати свої адміністративні процесуальні права та обов'язки, у тому числі доручати ведення справи представникові

адміністративна процесуальна дієздатність

Адміністративна процесуальна правоздатність

визнається за

громадянами України,

іноземцями,

особами без громадянства,

органами державної влади,

іншими державними органами,

органами влади Автономної Республіки Крим,

органами місцевого самоврядування,

їх посадовими і службовими особами,

підприємствами, установами, організаціями (юридичними особами),

адміністратором за випуском облігацій.

Адміністративна процесуальна дієздатність

належить

фізичним особам, які досягли повноліття і не визнані судом недієздатними, а також

фізичним особам до досягнення цього віку у спорах з приводу публічно-правових відносин, у яких вони відповідно до законодавства можуть самостійно брати участь.

органам державної влади,

іншим державним органам,

органам влади Автономної Республіки Крим,

органам місцевого самоврядування, їх посадовим і службовим особам,

підприємствам, установам, організаціям (юридичним особам).

Права та обов'язки осіб, які беруть участь в справі

Права та
обов'язки
учасників
справи
(*Стаття 44
КАС
України*)

Процесуальні
права та
обов'язки
сторін
(*Стаття 47
КАС
України*)

Права та
обов'язки
третіх осіб
(*Стаття 51
КАС України*)

Процесуальні
права органів
та осіб, яким
законом
надано право
звертатися
до суду в
інтересах
інших осіб
(*Стаття 54
КАС України*)

Зловживання процесуальними правами

1) подання скарги на судові рішення, яке не підлягає оскарженню, не є чинним або дія якого закінчилася (вичерпана), подання клопотання (заяви) для вирішення питання, яке вже вирішено судом, за відсутності інших підстав або нових обставин, заявлення завідомо безпідставного відводу або вчинення інших аналогічних дій, які спрямовані на безпідставне затягування чи перешкоджання розгляду справи чи виконання судового рішення;

2) подання декількох позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав, або подання декількох позовів з аналогічним предметом і з аналогічних підстав, або вчинення інших дій, метою яких є маніпуляція автоматизованим розподілом справ між суддями;

3) подання завідомо безпідставного позову, позову за відсутності предмета спору або у спорі, який має очевидно штучний характер;

4) необґрунтоване або штучне об'єднання позовних вимог з метою зміни підсудності справи, або завідомо безпідставне залучення особи як відповідача (співвідповідача) з тією самою метою;

5) узгодження умов примирення, спрямованих на шкоду правам третіх осіб, умисне неповідомлення про осіб, які мають бути залучені до участі у справі

Процесуальний статус представників покликаний виконувати дві функції:

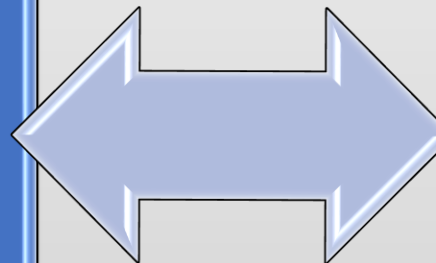
1) захищати права, свободи та інтереси осіб, які беруть участь у справі, тобто здійснювати правозаступництво;

2) представляти таких осіб в адміністративній справі, тобто здійснювати процесуальне представництво.

Інститут представництва охоплює взаємопов'язані внутрішні та зовнішні відносини :

Внутрішні відносини

формуються між особою, яку представляють, і представником та мають організаційний, допоміжний матеріально-правовий характер.

Зовнішні відносини

складаються між представником і судом, а також між особою, яку представляють, і судом за результатами здійснення повноважень представника. Вказані відносини представництва відзначаються інформативним і результативним адміністративно-процесуальним характером.

Особи, які можуть бути представниками (ст. 57 КАС України)

- ▶ Представником у суді може бути

 1) *адвокат або*

 2) *законний представник.*

- ▶ У справах незначної складності та в інших випадках, визначених КАС України, представником може бути

 3) *фізична особа, яка має адміністративну процесуальну дієздатність.*

Особи, які не можуть бути представниками (стаття 58 КАС України):

особа, яка бере участь у справі як секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач та свідок, або є помічником судді, що розглядає справу;

особа, якщо вона у цій справі представляє або представляла іншу особу, інтереси якої у цій справі суперечать інтересам її довірителя;

якщо вона є чи була медіатором під час проведення медіації щодо спору, пов'язаного із справою, що розглядається в суді;

судді, прокурори, слідчі, працівники підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, крім випадків, коли вони діють від імені відповідних органів, що є стороною або третьою особою у справі, чи як законні представники сторони чи третьої особи;

Законні представники (стаття 56 КАС України):

Для малолітніх та неповнолітніх осіб, які не досягли віку, з якого настає адміністративна процесуальна дієздатність, а також недієздатних фізичних осіб -

батьки, усиновлювачі, опікуни чи інші особи, визначені законом;

Для неповнолітніх осіб, які досягли віку, з якого настає адміністративна процесуальна дієздатність, непрацездатних фізичних осіб і фізичних осіб, цивільна дієздатність яких обмежена -

батьки, усиновлювачі, піклувальники чи інші особи, визначені законом;

Особи, які є іншими учасниками судового процесу (ст. 61 КАС України)

помічник
судді

секретар
судового
засідання

судовий
розпорядник

свідок

експерт

експерт з
питань
права

перекладач

спеціаліст

Помічник судді

забезпечує підготовку та організаційне забезпечення судового процесу.

- 1) бере участь в оформленні судових справ, за дорученням судді готує проекти запитів, листів, інших матеріалів, пов'язаних із розглядом конкретної справи, виконавчих документів;
- 2) здійснює оформлення копій судових рішень для направлення сторонам у справі та іншим учасникам справи відповідно до вимог процесуального законодавства, контролює своєчасність надсилання копій судових рішень;
- 3) виконує інші доручення судді, що стосуються організації розгляду судових справ.

Секретар судового засідання:

1) здійснює судові виклики і повідомлення;

2) перевіряє, хто з учасників судового процесу з'явився в судове засідання, хто з учасників судового процесу бере участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції, і доповідає про це головному;

3) забезпечує контроль за повним фіксуванням судового засідання технічними засобами і проведення судового засідання в режимі відеоконференції;

4) забезпечує ведення протоколу судового засідання;

5) забезпечує оформлення матеріалів адміністративної справи;

6) виконує інші доручення головного у справі.

Судовий розпорядник (може залучатися головоючим у судовому засіданні):

1) забезпечує належний стан зали судового засідання і запрошує до неї учасників судового процесу;

2) оголошує про вхід суду до зали судового засідання і вихід суду із неї;

3) слідкує за дотриманням порядку особами, присутніми у залі судового засідання;

4) приймає від присутніх у залі учасників судового процесу та передає документи і матеріали суду під час судового засідання;

5) виконує розпорядження головуючого про приведення до присяги перекладача, експерта;

6) запрошує до зали судового засідання свідків та виконує розпорядження головуючого про приведення їх до присяги;

7) виконує інші розпорядження головуючого, пов'язані із забезпеченням умов, необхідних для розгляду адміністративної справи.

Свідок

будь-яка особа, якій відомі обставини, що належить з'ясувати у справі.

Не можуть бути допитані як свідки:

1) недієздатні фізичні особи, а також особи, які перебувають на обліку чи на лікуванні у психіатричному лікувальному закладі;

2) особи, які за законом зобов'язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з наданням професійної правничої допомоги або послуг медіації під час проведення позасудового врегулювання спору;

3) священнослужителі;

4) судді та присяжні;

5) інші особи, які не можуть бути допитані як свідки згідно із законом чи міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, без їхньої згоди.

Експерт

особа, яка володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи.

Висновок експерта - засіб доказування

Експерт з питань права

особа, яка має науковий ступінь та є визнаним фахівцем у галузі права

1) застосування аналогії закону чи аналогії права;

2) змісту норм іноземного права згідно з їх офіційним або загальноприйнятим тлумаченням, практикою застосування, доктриною у відповідній іноземній державі.

Спеціаліст

▶ особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками, необхідними для застосування технічних засобів, і призначена судом для надання консультацій та технічної допомоги під час вчинення процесуальних дій, пов'язаних із застосуванням таких технічних засобів (фотографування, складання схем, планів, креслень, відбору зразків для проведення експертизи тощо).

▶ Допомога та консультації спеціаліста не замінюють висновок експерта.

Перекладач

особа, яка вільно володіє мовою, якою здійснюється адміністративне судочинство, та іншою мовою, знання якої необхідне для усного або письмового перекладу з однієї мови на іншу, а також особа, яка володіє технікою спілкування з глухими, німими чи глухонімими.

